

РЕЦЕНЗИЯ

от доц. д-р Даниела Димитрова Попова,
научна специалност „Организация и управление извън сферата на
материалното производство“
на дисертационен труд на тема:

**„INFLUENCE OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP
ON THE ORGANIZATIONAL COMMITMENT AND
ORGANIZATIONAL CITIZEN BEHAVIOR
IN THE FIELD OF EDUCATION”**

**(„ВЛИЯНИЕ НА ТРАНСФОРМАЦИОННОТО ЛИДЕРСТВО ВЪРХУ
ОРГАНИЗАЦИОННИЯ АНГАЖИМЕНТ И ОРГАНИЗАЦИОННОТО
ГРАЖДАНСКО ПОВЕДЕНИЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА
ОБРАЗОВАНИЕТО”)**

с автор: **Sharon Lavy Segev (Шарон Лави Сегев)**
научен ръководител: **Проф. д.ик.н. Вяра Славянска**

за присъждане на образователна и научна степен „доктор”
по научно направление 3.7 „Администрация и управление”,
докторска програма:

**„Организация и управление извън сферата на материалното
производство”,**

Настоящата Рецензия е изготвена на основание решение на научно жури,
определено със Заповед на Ректора на Варненски свободен университет
„Черноризец Храбър“ № 194/ 27.03.2026 г. за защита на дисертационен труд
за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на Sharon Lavy
Segev (Шарон Лави Сегев).

1. Информация за кандидата

Докторантът е депозирал всички изискуеми документи от ЗРАСРБ,
ППЗРАСРБ и Правилника на ВСУ относно процедурата за придобиване на
ОНС „доктор“. Кандидатът е осъществил планираните дейности за обучение в

докторантура на самостоятелна подготовка, успешно е положил изпитите по индивидуалния учебен план, представил е дисертационен труд, автореферат, справка с приноси и публикации по темата на изследването. Обучението се провежда на английски език. Докторантът притежава изискваните по чл. 36 (3) от ЗРАСРБ задълбочени теоретични знания по научната специалност и способности за провеждане на самостоятелни научни изследвания.

От автобиографичните данни може да се обобщи, че Шарон Лави Сегев има необходимия професионален и преподавателски опит, който позволява удачно да съвмести с настоящата си длъжност на вицепрезидент на младежко движение Ноам. Като експерт директно подпомага главния изпълнителен директор при управлението на дейности в Република Израел и в международен план, включително събития и сътрудничества и отговаря за разработването на стратегически планове на движението.

2. Актуалност и значимост на дисертационния труд

Представеният ръкопис разисква проблеми, свързани с трансформационното лидерство и влиянието му за ангажираността в организационното поведение на образователната среда, което води до ефективност на училищата в Република Израел. Темата на проекта за дисертационен труд е актуална имайки предвид, че трансформационното лидерство е онази подкрепа, която създава визия в организационните структури на образованието и реализира културата и ангажираността като важни фактори за постиженията в тази среда. Тя отговаря на научната специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“ и има съществена практическа значимост.

3. Характеристика и оценка на съдържанието на дисертационния труд

Дисертационният труд на Шарон Лави Сегев е в обем от 170 страници, в това число 12 таблици, 3 фигури и 2 приложения. Използвана е литература от общо 190 източника. Структурата на дисертационния труд е оформена в

класически вариант за научна разработка от подобен вид – въведение, изложение в три глави, заключение, библиография и приложения. Съдържанието на всяка от главите е разпределено в отделни параграфи, като в края на всяка глава са направени обобщения и са изведени конкретни изводи. Проучени са различни гледни точки по отношение на лидерството и ефективността му се измерва преди всичко с действия и поведение, отколкото с присъщи качества на личността. Отделните структурни единици са добре балансирани, което спомага за доброто представяне на проблематиката и по-лесното възприемане на материала.

В уводната част е разгледана и обоснована актуалността на проблематиката, поставя се акцент на трансформационното лидерство като фактор на влияние върху организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в израелските училища. Формулирани са основните изследователски параметри – предмет и обект на изследване, изследователска цел и задачи, изследователска теза, методология и теоретична база на изследването, ограничения на предметния обхват на дисертационния труд, които водят до научните и научно-приложни приноси на автора на дисертационния труд. Резултатите на разработката са обобщени в края на главите и се прави логическа връзка като се осигурява приемственост между тях. В съдържателен аспект разработката се отличава с изчерпателност, прецизност и пълнота на изложението.

В първата глава „ТРАНСФОРМАЦИОННОТО ЛИДЕРСТВО КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ В ОРГАНИЗАЦИЯТА“ авторът представя теоретико - методологичните основи на трансформационното лидерство като фундамент на изследването чрез последователно и задълбочено проучване на теоретичните въпроси и понятия за лидерство, организационна ангажираност и организационно гражданско поведение. Направено е проучване на поведенческите модели, като разширения модел на лидерство на Yukl и се подчертава значението на лидерските поведения и контекстуалните фактори за постигането на успех.

Съпоставителни анализи са фокусирани върху превъзходството на трансформационното лидерство спрямо други лидерски стилове по отношение на насърчаването на организационното гражданско поведение. Идентифицирани са връзките между трансформационното лидерство, организационна ангажираност и организационно гражданско поведение.

Втората глава „РОЛЯТА НА ТРАНСФОРМАЦИОННОТО ЛИДЕРСТВО ПРИ СПРАВЯНЕ С ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВАТА В ОБРАЗОВАТЕЛНАТА СИСТЕМА НА ИЗРАЕЛ” представя проблемите и затрудненията в структурно и организационно отношение в образователната система на Република Израел и предлага алтернативи за решаване и подобряване на текущата ситуация. Разгледана е възможността за изграждане на визия в образователния контекст като са обобщени добрите практики на лидерството, водещи до положителни резултати. Анализирано е трансформационното лидерство и се отчита влиянието му върху удовлетвореността на учителите като се набляга на разнообразието от културни среди. Втора глава очертава концептуалната рамка на емпиричното изследване.

Трета глава, „ВЛИЯНИЕ НА ТРАНСФОРМАЦИОННОТО ЛИДЕРСТВО ВЪРХУ ОРГАНИЗАЦИОННАТА АНГАЖИРАНост И ОРГАНИЗАЦИОННОТО ГРАЖДАНСКО ПОВЕДЕНИЕ В СФЕРАТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО: ЕМПИРИЧНО ИЗСЛЕДВАНЕ” представя методология и резултати на проведеното емпирично изследване като обвързва трансформационното лидерство, организационната ангажираност и организационното гражданско поведение в израелските градски училища. Формулирани са изследователски хипотези и е демонстрирано каква е връзката им с променливите в авторския концептуален модел на изследване. Използван е дескриптивен и корелационен изследователски дизайн, което позволява да се открият реални проблеми от практиката, като същевременно се осигурява както вътрешна, така и външна валидност. За статистическия анализ е направена извадка от 110 участници, което, според автора на

дисертацията, “води до извеждането на значими корелации и регресионни зависимости между променливите в изследването”. Използвани са три въпросника за измерване на елементите в концептуалната рамка на изследването: Инвентар за поведение, свързано с трансформационно лидерство (Transformational Leadership Behavior Inventory, TLBI); скала за организационна ангажираност (Organizational Commitment Scale, OCS) и въпросник за организационно гражданско поведение (Organizational Citizenship Behavior Questionnaire, OCBQ). Представен е процедурен модел, насочен към изследване на влиянието на лидерското поведение върху резултатите при учителите, включително организационната ангажираност и организационното гражданско поведение и макар моделът да не посочва статистически значими резултати в подкрепа на предложените връзки, той позволява бъдещи изследвания върху въздействието на лидерството върху ангажираността на учителите.

В заключението на дисертацията са изведени основни изводи, резултати и приноси моменти, посочено е, че трансформационното лидерство не е достатъчно обяснение за различията в учителската ангажираност и организационното поведение, изведена е бъдеща перспектива за други изследвания за лидерски практики, организационни структури и контекстуални форми на подкрепа.

В дисертационния труд е демонстрирано умението на докторанта да борави свободно с теоретичните постановки, да извежда, интерпретира и систематизира проблеми, както и да предлага алтернативи за решаването им. Може да се обобщи, че дисертационният труд притежава редица достойнства и отговаря на изискванията за подобна научна разработка.

4. Силни страни и резултати с приносен характер на дисертационния труд

Първо, разгледана е природата на трансформационното лидерство като са посочени характеристиките му на развиваща се концепция, дефинирана е

същността на организационната ангажираност и е дискутирана връзката между трансформационното лидерство и организационната ангажираност. Изяснени са предпоставките на организационното гражданско поведение и разглеждането му в контекста на трансформационното лидерство. Предложена е концептуална рамка на изследването като са илюстрирани връзките между променливите и хипотезите, изведени са конкретни задачи за изпълнение.

Второ, дефинирани са обект и предмет на изследването, цел, изследователски задачи и ограничения. Проучени са 190 литературни източници, подчертаващи засилената роля на трансформационното лидерство като инструмент за управление на човешките ресурси в Израелската образователна система. Разгледано е трансформационното лидерство в контекста на “интелектуалната стимулация, вдъхновяващата мотивация, идеализираното влияние и индивидуализираното внимание, за да насърчи среда на креативност, ангажираност и личностно развитие.”, т.е. направен е опит да се предложи философска и етично-морална гледна точка към проблема.

Трето, методологията на проучване включва инвентар за трансформационното лидерско поведение, скала за организационна ангажираност и въпросник за организационно гражданско поведение, което позволява събиране на данни, осигуряващи проучване на образователната система в Израел. Дескриптивният корелационен дизайн предоставя наблюдение и измерване на променливи за ефективно справяне с изследователските цели и др.

Четвърто, основните изследователски параметри са коректно формулирани – кореспондират с темата на дисертационния труд и отразяват научните и научно-приложни приноси резултати.

Пето, дисертационността на изследваната проблематика е безспорна. Авторът демонстрира познаване на материята и уверено защитава позициите си.

5. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Приемам изведените приноси и считам, че са авторово достижение, но намирам, че са обобщени твърде общо.

6. Оценка на автореферата и публикациите по дисертационния труд

Представеният автореферат е в обем от 59 стр., позволява да се очертаят постигнатите резултати и отразява релевантно структурата и съдържанието на дисертационния труд. Изготвен е в съответствие с добрите академични практики и отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за неговото приложение.

Авторската теза е подкрепена с 3 самостоятелни публикации в научни издания на ВСУ "Ч. Храбър", съответстващи на наукометричните изисквания за ОНС „доктор“ в Република България.

7. Бележки, препоръки и въпроси

Необходимо е да се отбележи, че представеното изследване е задълбочено и се характеризира с пълнотата и изчерпателност. Разбира се, би могло да се обогати с допълнителни параметри за изследване, което ще доведе до нови и може би по-прецизни заключения. На този етап бележките, които бих могла да формулирам, са:

Първо, в увода следва да се обоснове степента на теоретична и практическа разработеност на проблематиката, както и да се очертаят нерешените или частично решените въпроси, които мотивират разработването на настоящия дисертационен труд.

Второ, в първа глава би следвало да се включат работни дефиниции на автора за дискутираните ключови понятия: трансформационно лидерство, организационна ангажираност, организационно гражданско поведение и др. и да се разгледат като същност, съдържание и специфики през призмата на собствените му виждания.

Трето, приносните моменти следва да се формулират по-прецизно и др.

Отправените бележки не намаляват достойнствата на дисертационния

труд, те имат характер на препоръки за бъдещите научни изследвания.

8. Становище относно наличието на плагиатство

В рамките на достъпните ми източници и на моите компетенции, не съм установила наличие на плагиатство и некоректни заемки. В хода на процедурата не са постъпили неанонимни и мотивирани писмени сигнали за плагиатство. Не се намирам в конфликт на интереси с кандидата.

9. Заключение

Представеният дисертационен труд на тема „*INFLUENCE OF TRANSFORMATIONAL LEADERSHIP ON THE ORGANIZATIONAL COMMITMENT AND ORGANIZATIONAL CITIZEN BEHAVIOR IN THE FIELD OF EDUCATION*” (“*ВЛИЯНИЕ НА ТРАНСФОРМАЦИОННОТО ЛИДЕРСТВО ВЪРХУ ОРГАНИЗАЦИОННИЯ АНГАЖИМЕНТ И ОРГАНИЗАЦИОННОТО ГРАЖДАНСКО ПОВЕДЕНИЕ В ОРГАНИЗАЦИЯТА В ОБЛАСТТА НА ОБРАЗОВАНИЕТО*”) е в съответствие с изискванията за придобиване на образователната и научна степен „доктор“ на ЗРАСРБ, Правилника за неговото приложение и Правилника за придобиване на научни степени във Варненския свободен университет „Черноризец Храбър“. Дисертационното изследване е задълбочен и завършен научен труд, съдържа актуални, значими и оригинални за теорията и практиката научно-приложни и приложни резултати по важна за Република Израел тема. Това е основание да декларирам своята положителна оценка за труда.

С убеденост предлагам на уважаемите членове на Научното жури да присъдят образователната и научна степен „доктор“ на Шарон Лави Сегев (Sharon Lavy Segev) по научната специалност „Организация и управление извън сферата на материалното производство“, професионално направление 3.7. „Администрация и управление“.

19 май 2026 г.

Рецензент,

доц. д-р Даниела Попова